כיתות י'–י"ב | חינוך פיננסי | שיעור 2 מתוך 4 | 45 דק' | מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי

💳 אמצעי תשלום: מזומן, כרטיס, אפליקציה והוראת קבע

🎯 מטרות השיעור

- להשוות בין מזומן, כרטיס חיוב מיידי, כרטיס אשראי ואפליקציות תשלום
- להבין מה זו הוראת קבע ואיך עוקבים אחריה ומבטלים אותה
- לזהות סיכונים בכל אמצעי תשלום ולבחור הרגלים שמגינים עלינו

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. כתבו את כל אמצעי התשלום שאתם מכירים.
2. יש לכם מנוי שמתחדש כל חודש? איך הוא משולם? (בלי סכומים)
3. מה ההבדל, לדעתכם, בין להעביר כסף באפליקציה לבין לתת מזומן ביד?

למורה: 1. מזומן, כרטיס אשראי, כרטיס חיוב מיידי, תשלום בטלפון, אפליקציות להעברת כסף, הוראת קבע, העברה בנקאית. 2. מכין את הוראת הקבע: חיוב שחוזר לבד. 3. מחפשים: באפליקציה הכסף עובר מהר ומרחוק, קשה להחזיר העברה שגויה, ולכן בודקים למי מעבירים. אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

כרטיס אשראי
כרטיס שבו החיוב נדחה בדרך כלל למועד חיוב חודשי, ולכן קל יותר להוציא יותר ממה שיש בחשבון.

כרטיס חיוב מיידי
כרטיס שהחיוב בו יורד מהעו"ש כמעט מיד.

אפליקציית תשלום
אפליקציה בטלפון להעברת כסף לאנשים או לעסקים, המחוברת לכרטיס או לחשבון בנק.

הוראת קבע
הרשאה שנותנים לעסק לחייב את החשבון או את הכרטיס באופן קבוע (למשל כל חודש), עד שמבטלים.

פירוט חיובים
רשימה של כל החיובים בכרטיס או בחשבון. בודקים אותה באופן קבוע.

📖 הסבר למורה

היום אפשר לשלם במזומן, בכרטיס, בטלפון או בהוראת קבע. לכל אמצעי יתרונות וסיכונים. במזומן רואים בדיוק כמה כסף יוצא, אבל אפשר לאבד אותו. בכרטיס חיוב מיידי הכסף יורד מיד. בכרטיס אשראי החיוב נדחה בדרך כלל לסוף החודש, וזה נוח אבל מקל על הוצאה של יותר ממה שיש. באפליקציות תשלום העברה לחבר לוקחת שניות, ולכן גם טעות או הונאה קורות מהר: בודקים למי מעבירים ולא מעבירים לאנשים שלא מכירים.

הוראת קבע נוחה לתשלומים חוזרים (חבילת סלולר, מנוי, חוג), אבל קל לשכוח אותה. מנוי שלא משתמשים בו ממשיך לחייב עד שמבטלים. לכן פעם בחודש עוברים על פירוט החיובים. הוראת קבע מחשבון הבנק נקראת בשמה הרשמי "הרשאה לחיוב חשבון", ולפי הוראת בנק ישראל אפשר לבטל אותה בכל עת בהודעה **לבנק שלכם**; הביטול נכנס לתוקף יום עסקים אחד אחרי ההודעה. חיוב בודד שכבר ירד אפשר לבטל בהודעה לבנק עד 3 ימי עסקים אחרי מועד החיוב. כדאי לבטל גם את המנוי עצמו מול העסק. (הוראת קבע בכרטיס אשראי היא הסדר אחר: את הכללים שלה בודקים מול חברת הכרטיס.) ועוד דבר: העברה מסוג זה"ב (זמן אמת) היא סופית ואי אפשר לבטל אותה.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות): התלמידים עונים על שלוש שאלות קצרות (ראו למעלה).
2. פתיחה: "איך שילמתם בפעם האחרונה?" כותבים על הלוח את כל אמצעי התשלום.
3. בקבוצות: טבלת השוואה של 5 אמצעי תשלום: מזומן, חיוב מיידי, אשראי, אפליקציה, הוראת קבע. עמודות: מתי הכסף יורד, איך עוקבים, סיכון עיקרי.
4. משימה מעשית: קוראים פירוט חיובים דמיוני ומוצאים בו מנוי שנשכח וחיוב כפול.
5. מילוי דף העבודה.
6. כרטיס יציאה (2 דקות). מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה למתקדמים בדף העבודה.

💡 הערות למורה

לא לבקש מתלמידים לספר על כרטיסים או חשבונות של ההורים. להימנע משמות של בנקים, חברות כרטיסים ואפליקציות. מקורות רשמיים (נבדקו 8.11.2026): בנק ישראל, הוראה 439 "חיובים על פי הרשאה" (סעיפים 7–8) · בנק ישראל: אמצעי התשלום בישראל.

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. בכרטיס אשראי בדרך כלל:

הכסף יורד מיד | החיוב נדחה למועד חיוב חודשי | אין חיוב | משלמים לפני הקנייה

2. מה עושים עם מנוי שלא משתמשים בו ויש עליו הוראת קבע?

מחכים שייגמר לבד | מבטלים מול העסק ובודקים שהחיוב הפסיק | מתעלמים

פותחים כרטיס חדש

3. מישהו לא מוכר מבקש שתעבירו לו כסף באפליקציה "כמקדמה". מה נכון?

להעביר מהר | לא להעביר לפני שבודקים מי הוא ומה מקבלים | להעביר חצי | לשלוח קוד

4. רוצים לבטל הוראת קבע מחשבון הבנק. למי מודיעים, ומתי הביטול נכנס לתוקף?

רק לעסק, אחרי חודש | לבנק שלכם, יום עסקים אחד אחרי ההודעה

לבנק ישראל, אחרי שבוע | אי אפשר לבטל

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. כתבו יתרון אחד וסיכון אחד של אפליקציית תשלום.
2. מה תעשו פעם בחודש כדי לשלוט בחיובים?

תשובות אפשריות: 1. יתרון: מהיר ונוח, בלי מזומן. סיכון: העברה לאדם הלא נכון או להונאה, קשה להחזיר; מוציאים יותר כי "לא מרגישים". 2. לעבור על פירוט החיובים, לבדוק הוראות קבע ומנויים, לבטל מה שלא צריך.

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

מקורות רשמיים לבדיקה

- בנק ישראל: מידע לצרכן

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בתרגילים דמיוניים. כללים ועמלות מתעדכנים: בודקים במקורות הרשמיים.

מחוון: אמצעי תשלום: מזומן, כרטיס, אפליקציה והוראת קבע

🚪 **פתק כניסה:** 1. מזומן, כרטיס אשראי, כרטיס חיוב מיידי, תשלום בטלפון, אפליקציות להעברת כסף, הוראת קבע, העברה בנקאית. 2. מכין את הוראת הקבע: חיוב שחוזר לבד. 3. מחפשים: באפליקציה הכסף עובר מהר ומרחוק, קשה להחזיר העברה שגויה, ולכן בודקים למי מעבירים. לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. ב. כרטיס חיוב מיידי.
2. ב. קל לשכוח אותה והיא ממשיכה לחייב.
3. 45 ועוד 20 ועוד 38 ועוד 20 ועוד 62 ועוד 25 = 210 ₪. חשוד: מנוי המוזיקה מופיע פעמיים (חיוב כפול?), ומנוי המשחק לא בשימוש. לפנות לעסק על החיוב הכפול, לבטל את מנוי המשחק ולבדוק בחודש הבא שהחיובים הפסיקו.
4. למשל: שהשם והמספר נכונים (זה באמת החבר), שהסכום נכון, שאין לחץ או בקשה מוזרה.
5. תשובה מנומקת. למשל: כרטיס חיוב מיידי או כרטיס וירטואלי עם תקרה: רואים מיד כמה ירד; סיכון: פרטי כרטיס יכולים לדלוף באתר לא מאובטח.

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. ב-300 ₪ בחודש לא מגיעים ל-500 ₪, ולכן כרטיס ב׳ עולה 15 ₪. כרטיס א׳ זול יותר: 12 כפול 12 = 144 ₪ לשנה (לעומת 180 ₪ בכרטיס ב׳).
7. צריכה לכלול: שם ופרטי לקוח (בלי מספר כרטיס מלא), תאריך הביטול ואיך בוצע (ואישור אם יש), החיובים שבוצעו אחרי הביטול, ובקשה ברורה: להפסיק את החיוב ולהחזיר את הכסף. בטון ענייני.
8. א. לבטל את ההרשאה (הוראת הקבע) בהודעה לבנק שלכם, בכל עת; הביטול נכנס לתוקף יום עסקים אחד אחרי ההודעה. ב. חיוב שכבר ירד אפשר לבטל בהודעה לבנק עד 3 ימי עסקים אחרי מועד החיוב. ובמקביל לפנות לעסק בכתב. (מקור: הוראה 439, סעיפים 7–8.)

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. יתרון: מהיר ונוח, בלי מזומן. סיכון: העברה לאדם הלא נכון או להונאה, קשה להחזיר; מוציאים יותר כי "לא מרגישים". 2. לעבור על פירוט החיובים, לבדוק הוראות קבע ומנויים, לבטל מה שלא צריך.

נכתב על ידי טאב · נוצר בבינה מלאכותית